

Regeringens proposition

1988/89:143

om överlåtelse av statens aktier i Sveriges
Investeringsbank AB till PKbanken, m. m.

Prop.
1988/89:143

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 13 april 1989.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Ivar Nordberg

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att staten skall överlåta sina aktier i Sveriges Investeringsbank AB till PKbanken. I utbyte mot samtliga aktier i Investeringsbanken erhåller staten 10 miljoner aktier på nominellt 25 kr. i PKbanken genom en riktad emission samt kontant 184 milj. kr. Statens andel av aktierna i PKbanken ökar till följd av förslaget från 66,71 % till 70,59 %. Vissa tillgångar i Investeringsbanken, i första hand aktier och förlagslån, som banker inte får äga, förs till ett särskilt bolag, SIB-Invest AB. Detta bolag behålls av staten.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 april 1989

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Hjelm-Wallén, S. Andersson, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Hellström, Johansson, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén, Nordberg, Engström, Wallström, Löow, Persson.

Föredragande: statsrådet Nordberg

Proposition om överlåtelse av statens aktier i Sveriges Investeringsbank AB till PKbanken, m. m.

1 Inledning

Sveriges Investeringsbank AB (Investeringsbanken) bildades år 1967 som ett av staten helägt kreditaktiebolag (prop. 1967:56 och 102, SU 111, BU 33, rskr. 289). Det främsta syftet var att förbättra möjligheterna att tillgodose de behov av långsiktiga krediter för finansiering av produktiva investeringar i näringslivet som den fortsatta strukturomvandlingen skulle komma att ställa. Staten tillsköt vid Investeringsbankens bildande 500 milj. kr. varav 450 milj. kr. i aktiekapital och 50 milj. kr. i reservfond. År 1969 och 1978 anslogs ytterligare eget kapital och statens kapitalinsats blev därmed totalt 1 300 milj. kr. Staten har lämnat en garanti för bolagets förpliktelser på 5 000 milj. kr. Investeringsbanken har ett förhållandevis stort eget kapital vilket har motiverats av att bolagets målsättning bl. a. har varit att ge relativt riskfyllda krediter. Bolagets upplåningsrätt och därmed utlåningsmöjligheter är därmed betydande.

Riksdagen behandlade verksamheten i Investeringsbanken senast i inledning av regeringens proposition 1983/84:135 om industriell tillväxt och förnyelse (NU 42, rskr. 379). Då beslutades om ändrade riktlinjer för verksamheten i Investeringsbanken. Bolaget fick bl. a. större flexibilitet vid val av engagemang och utformning av kreditvillkor. Åtgärderna föranleddes av de strukturella förändringarna på kreditmarknaden. Enligt Investeringsbankens bolagsordning skall bolaget bidra till finansieringen av näringslivet, bl. a. avseende strukturanpassning och utveckling samt lämna lån till statliga och kommunala affärsverk och bolag. Enligt bolagsordningen kan bolaget i sin finansieringsverksamhet dels lämna lån, ingå garantiförbindelser samt driva handel med och förvärva in- och utländskt mynt, växlar, checkar etc., dels lämna tillskott av kapital till företag, dels ock förvärva aktie, andel i ekonomisk förening eller liknande. Investeringsbanken kan alltså både lämna lån och arbeta med finansiering i form av engagemang i eget kapital. Detta kan sägas vara bankens specialområde. I bolagsordningen finns bl. a. regler för bolagets upplåningsrätt.

Investeringsbankens utestående lån uppgick i slutet av år 1988 till 9 716 milj. kr. Utfärdade garantier var 2 274 milj. kr. Under år 1988 investerades 160 milj. kr. i aktier och vid utgången av år 1988 hade aktier, andelar och konvertibler ett bokfört värde av 577 milj. kr. Bankens resultat för år 1988 var 377 milj. kr., en förbättring med 131 milj. kr. från föregående år.

Investeringsbanken har byggt upp en omfattande låneverksamhet och en kompetens i fråga om bedömning av projekt och investeringar. Bolaget har varit en mindre aktör på kreditmarknaden men har inom sitt specialområde uppnått en relativt betydande position.

Industridepartementet och PKbanken har låtit värdera Investeringsbanken genom två oberoende värderingsinstitut. Dessa institut har värderat Investeringsbanken totalt till 2 900 milj. kr. resp. 2 600 milj. kr.

2 PKbanken går samman med Investeringsbanken

Mitt förslag: Samtliga aktier i Investeringsbanken överläts till PKbanken. I utbyte erhåller staten nyemitterade aktier i PKbanken samt 184 milj. kr. kontant.

I förvärvet ingår inte den egendom som PKbanken enligt bankrörelselagen (1987:617) inte får förvärva. Denna egendom, främst aktier och vissa fordringar såsom förlagsbevis, förs över till Investeringsbankens dotterbolag, SIB-Invest AB, som behålls i statens ägo. Verksamheten i SIB-Invest AB bör drivas enligt de regler som i dag gäller för Investeringsbanken. Det innebär bl. a. att den garanti som staten ställt för Investeringsbankens förpliktelser förs över till SIB-Invest AB. Garantin bör dock minskas.

Skälen för mitt förslag: Under 1970-talet var Investeringsbankens avkastning svag bl. a. till följd av förluster på utlandsupplåning och krediter. Under senare år har Investeringsbanken utvecklats positivt. Samtidigt har dock kreditmarknadens struktur ändrats. Utbudet av finansiella tjänster har vuxit och blivit alltmer varierat. Investeringsbanken bildades i en tid av knapphet på krediter och riskvilligt kapital, något som inte längre är förhållandet på samma sätt som vid tiden för bolagets bildande. Mot denna bakgrund får en överföring av rörelsen i Investeringsbanken till PKbankskoncernen anses vara en från statens utgångspunkt riktig åtgärd. Därigenom tillförs också PKbanken värdefull kompetens. PKbankens kapitalbas breddas och verksamhetsförutsättningarna förstärks. Därmed bör PKbanken stå bättre rustad inför de kommande omstruktureringsåren av kreditmarknaden och inför en alltmer hårdnande internationell konkurrens.

Regeringen har under förutsättning av riksdagens godkännande träffat avtal med PKbanken om att PKbanken övertar samtliga aktier i Investe-

ringsbanken. Övertagandet finansieras till största delen genom att staten som betalning erhåller nyemitterade aktier i PKbanken.

En bank får i princip inte förvärva aktier. För en banks kreditgivning gäller även vissa villkor. Med hänsyn till detta kan inte större delen av den aktieportfölj och en mindre del av den kreditportfölj som Investeringsbanken har föras över till PKbankskoncernen. Därför har regeringen och PKbanken kommit överens om att bl. a. denna egendom överförs till Investeringsbankens dotterbolag, SIB-Invest AB. Aktierna i SIB-Invest AB lämnas av Investeringsbanken till staten som utdelning innan PKbanken förvärvar aktierna i Investeringsbanken. SIB-Invest AB får en balansomslutning på ca 1 000 milj. kr. Bolagets egna kapital blir 225 milj. kr. De rörelseregler som hittills gällt för Investeringsbanken bör gälla för SIB-Invest AB.

Staten har lämnat en särskild garanti för Investeringsbankens förpliktelser. Garantin som ställts ut av riksgäldskontoret är för närvarande på 5 000 milj. kr. Med hänsyn till risknivån i SIB-Invest AB:s engagemang bör den statliga garantin överföras till SIB-Invest AB. Garantins belopp kan dock minskas betydligt. Jag föreslår att garantin till SIB-Invest AB blir 1 300 milj. kr.

3 Nyemission i PKbanken

Efter samråd med chefen för finansdepartementet föreslår jag följande.

Mitt förslag: Jag föreslår att staten tecknar 10 miljoner aktier à nominellt 25 kr. i PKbanken i en till staten riktad nyemission i PKbanken. I utbyte för aktierna lämnar staten aktierna i Sveriges Investeringsbank AB, sedan vissa tillgångar förts från Investeringsbanken.

Skälen för mitt förslag: Jag har tidigare redovisat fördelarna med en överföring av Investeringsbankens rörelse till PKbankskoncernen. Regeringen har, som jag tidigare redogjort för, kommit överens med PKbanken om att staten överläter aktierna i Investeringsbanken till PKbanken i utbyte mot 10 miljoner aktier på nominellt 25 kr. i PKbanken samt 184 milj. kr. kontant. Överenskommelsen har träffats under förutsättning av riksdagens godkännande och under förutsättning att bolagsstämman i PKbanken beslutar om den planerade emissionen. Genom den riktade nyemissionen ökar statens nuvarande ägarandel i PKbanken från 66,71 % till 70,59%. Med hänsyn till den aktuella börskursen för aktier i PKbanken blir det pris som PKbanken betalar för Investeringsbanken således drygt 2 miljarder kr. Mot bakgrund av att större delen av aktieportföljen och delar av kreditportföljen samt kapitalet i SIB-Invest AB inte ingår i förvärvet anser jag att den ersättning som staten erhåller för Investeringsbanken med hänsyn till ovan nämnda värderingar är väl avvägd. PKbankens förvärv av aktierna och

Investeringsbanken förutsätter tillstånd av bankinspektionen och av regeringen. Eftersom aktie skall tecknas mot betalning av apportegendom krävs bankinspektionens medgivande till detta. PKbanken skall också inhämta regeringens medgivande att förvärva aktierna i Investeringsbanken. Enligt vad PKbanken uppgivit skall den verksamhet som nu övertas även fortsättningsvis drivas vidare som ett kreditaktiebolag. PKbanken måste med hänsyn till gällande regler för bankkoncerner ändra bolagsordningen för detta bolag. Dessa ändringar skall godkännas av regeringen. Apportemissionen innebär en sådan transaktion som belastas med omsättningsskatt enligt lagen (1983: 1053) om skatt på omsättning av vissa värdepapper. Den del av berörda omsättningsskatt som faller på staten avräknas från ovan nämnda kontanta likvid i samband med inbetalningen.

4 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. dels godkänna att aktierna i Sveriges Investeringsbank AB överlåts till PKbanken på angivna villkor,
 2. dels godkänna att staten övertar aktierna i SIB-Invest AB,
 3. dels godkänna vad jag har anfört om de rörelseregler som bör gälla för SIB-Invest AB,
 4. dels uppdra åt fullmäktige i riksgäldskontoret att med återkallande av den till Investeringsbanken lämnade garantin ikläda staten garanti för SIB-Invest AB:s förpliktelser intill ett belopp av högst 1 300 000 000 kr.
- Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

5 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

